

Κερασίδη.
Επί τῆς ἐποικίᾳ σελίδα

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΕΤΟΣ Β'—1928

ΑΘΗΝΑΙ, 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 17—41

“ΣΙΓΑΛΕΣ ΦΩΝΕΣ,,

[Με τὸν τίτλον αὐτὸν ὁ ποιητὴς ἐκδίδει προσεχῶς τὸν τόμ. ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐηρεστήθη νὰ μᾶς ἀνακοινώσῃ τὰ τρία αὐτὰ ἀνέκδοτα ποιήματα. Σ. Κ. Ν. Ε.]

Η ΚΑΜΙΝΑΔΑ

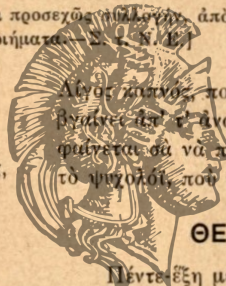
Πρὶν πέσεις, καμινάδα μου, λυγαμένη,
πού γέρνεις πρὸς τὴν ἄκρην τῆς σκεπῆς,
ὅ,τι μὲ τὸν παλιὸ καιρὸ σὲ δένει,
κάνε στερνὴ φορὰ γιὰ νὰ μοῦ πείς.

Τὴν Ἄνοιξιν, μὲ τὸν ξανθὸν Ἀπρίλη,
θυμᾶμαι στὴν ποδιά σου μὰ φωλιά,
καὶ μέσα δυὸ πουλιά, - χεῖλη μὲ χεῖλη -
πού δίνανε τσιμπήματα - φιλιά...

Χειμῶνας! Στ' ἄνοιγμά σου πῶς φρυσούσε!
Καὶ στὴ γωνιά σου κάτω μισωχτά,
πού μὰ γιαγιά μιλοῦσε, ὅλο μιλοῦσε,
—μὰ, τώρα δὲν θυμᾶμαι πιά, σὰν τί;

Τί ὄνειρατα, καὶ πόσα ὑποσχέμενα!
τί κλάματα! τί γέλια! τί λογάκια!
πού σβύσαν, ὅπως λυόνουν κι' ἀπὸ σένα
τ' ἀνάργια τοῦ καπνοῦ σου συννεφάκια...

—Τὰ χέρια, πού πυρόνοντιαν στὴ θράκα,
τὰ μάτια πού θωροῦσαν τὴ φωτιά...
κάποιο καντῆλι... ἕνας Σταυρός, μὰ πλάκα.
Δὲν ἀπομένει τίποτ' ἄλλο πιά.

Ἄνεξ, καπνὸς, πού—τώρα μὲ τὴ δύση—
βγαίνεις ἀπ' τ' ἀνοιγμά σου τὰ γυφτά,
φιλάται σὰ νὰ κίη νὰ θυμωθῆ
τὸ ψηλοῦσι, πού γύρω σου πετᾷ.

ΘΕΙΑ ΜΑΡΩ

Πέντε-ἕξι μέρες... τὸ κερὶ
καὶ τὸ καντῆλι σου ἀναφτό.
Μὰ πλιότερο, ποιὸς θὰ μπορεῖ:
Πολὺ κι' αὐτό... πολὺ κι' αὐτό...

Γιὰ τὴν ψυχὴ σου, κ' οἱ φτωχοὶ
μοιράστηκαν τὰ περισσά:
τῆς προίκας σου τὸ καμονιχί
καὶ τὸν παλιὸ σου τὸν μοποξᾶ.

Καὶ θὰ σχωροῦνε, θειὰ Μαρώ,
—νάναι τὸ χῶμα σου ἐλαφρό...

Κι' ἂν ντύθῃ τάχα μαυροφόρα
κ' ἡ ξαγγονούλα σου ἡ Ἄννιω,
κρυφοτηρᾷ ἀπ' τὴ γρίλλια τώρα
τῆς γειτονιαῖς τὸ μορφοινό'

σὲ λίγο, θ' ἄβγει καὶ στὸ δρόμο
μὲ τὴν τριανταφυλλιά ποδιά.

Κουρτίδης Αριστοτέλης
Μυριοφύδωνες.

«Πρέπει» δέν έχει, κι' οὔτε νόμο :
Ἔτσι τὸ θέλησε ἡ καρδιά.

Καὶ θὰ γυρνᾷ, κυρὰ Μαρώ,
μὲ τὴν εὐκὴ σου... στὸ χορὸ !

Ἔτσι—καληώρα, μὰ φορά,—
μὲ τὴν πλεξούδα τῆ χρυσῆ,
—πῶς ἔκανε ὁ καιρὸς φτερά !—
τὸν καρτεροῦσες δὰ καὶ σύ.

Τὰ ἴδια γυρίζουν, θεῖα Μαρώ,
στὸν κόσμῳ αὐτῶν τὸν πλανερό.

Καὶ στὴν ἔσρη τριανταφυλλιά,
ποῦ στὸ μπαλκόνι σου ἀπομένει,
πέφτουν τὰ ρόδα τὰ παλιά,
μὰ νιὸ μπουμποῦκι ξαναβγαίνει.

Γιὰ λίγες μέρες, θεῖα Μαρώ,
θὰ μνημονεύει κι' ἡ παππᾶς.

κ' ὕστερα πιά, μὲ τὸν καιρὸ,
θὰ ξεχιστεῖ: .. ἔκει πρὸ πᾶς...

Καὶ θὰ σβυστῆ, κυρὰ Μαρώ,
καὶ τ' ὄνομί σου ἀπ' τὸ σταυρὸ !

ΣΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ ...

Πλημμύρισες κι' ἀπλώθηκες,
ὦ ἐπιτάφια χλόη,
κεῖ πρὸ σκεπάζει ἡ γῆς βαθεῖα
τὸ μαῦρο φτωχολοῖ.

Στὴν ἄκρῃ τοῦ κοιμητηριοῦ
παχὺ χορτάρι βγαίνει'
τρέχουν τ' ἀρνάκια γιὰ βοσκή,
φτωχολογιά καημένη.

Καὶ ζωντανὴ τὸν δούλευες'
καὶ κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα
δουλεύεις γιὰ τὸν ἄρχοντα
καὶ πεθαμένη ἄκου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ
Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ ΛΑΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Μυριοφύτον τῆς Θράκης τὸ 1858. Ἀλλὰ ποῖος βλέπων, ἀκούων, διαβάζων τὸν Ἀριστοτέλην Κουρτίδην, θὰ τὸν ἔκαμνεν ἐβδομητάρην; Ὁ θάνατος, ἕνας θάνατος ἔξαφνικὸς καὶ ἀνέλπιστος,—τὴν νύκτα τῆς 11 πρὸς τὴν 12 Αὐγούστου,—τὸν εὗρηκεν εἰς βλῆν του τὴν ἄκμην καὶ τὴν δρᾶσιν. Ἐνας συνάδελφός του παιδαγωγὸς εἶπεν ὅτι «ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς ἔδρας». Ἐνας συνάδελφός του λογοτέχνης θὰ μπορούσε νὰ πῇ ὅτι «ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ γραφείου». Στιγμὴν, πραγματικῶς, δέν εἶχε παύσει νὰ διδάσκη ἢ νὰ συγγράφῃ ὁ λογοτέχνης παιδαγωγός. Καὶ εἰς τὰ 70 του χρόνια εἰργάζετο ὅπως στὰ 25 του, ὅταν πρωτοῦλθε στὰς Ἀθήνας καί, γειμάτος ἐνθουσιασμοῦ, ἐνγγκαλίσθη καὶ κατεφίλησε τὰ μάρμαρα τοῦ Φιλοπάππου.

Τὸ περιστατικὸν αὐτὸ τῆς πρώτης του

ἀθηναϊκῆς ἡμέρας μᾶς τὸ διηγῆθη, μάρτυς αὐτόπτης, ὁ κ. Καμπούρογλου, πρὸς τὸν ὅποτον ὁ νέος Θορῆ ἦλθε μ' ἕνα συστατικὸν τοῦ μακαρίτου καθηγητοῦ Μοστράτου. Ἐ, ὁ νεανικὸς αὐτὸς ἐνθουσιασμὸς δέν ἐγκατέλειπε ποτὲ τὸν λογοτέχνην παιδαγωγόν. Ἦτο τὸ χαρακτηριστικόν του καὶ ὡς ἀνθρώπου, καὶ ὡς διδασκάλου, καὶ ὡς συγγραφέως. Τὸ ὄραϊον, τὸ ὕψηλόν, τὸ εὐγενικόν, ἔπου τὸ εὑρισκεν, ἔπου τὸ ἔβλεπεν, ἔπου τὰ ἐφαντάζετο ἴσως ἀκόμη, τοῦ ἀνέβαζε δάκρυα στὰ μάτια καὶ τοῦ ἔκαμνε τὴν φωνὴν παλμώδη. Ἐδίδασκε μ' ἐνθουσιασμόν, ἔγραφε μ' ἐνθουσιασμόν, ὁμιλοῦσε μ' ἐνθουσιασμόν καί, ὅπως τὰρχαῖα μάρμαρα τοῦ Φιλοπάππου, ἐνγγκαλίετο μ' ἐνθουσιασμόν ὅλα τὰ ἰδεώδη. Διαβάστε τὸ τελευταῖον του ἄρθρον εἰς τὴν «Νέαν Ἑστίαν» —καὶ ποῖός νὰ μοῦ τὸ ἔλεγε, ὅταν τὸ ἔσχο-

λιάζα, ὅτι εἰς τὴν Ἰδίαν αὐτὴν στήλην θὰ ἔγραφα τόσον γρήγορα τὴν νεκρολογίαν του — πάλλεται ὀλόκληρον ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ Ἀριστοτέλη Κουρτίδη, τὸν νεανικόν, τὸν παντοτινόν, τὸν ἀκούραστον, τὸν ἀδιάπτωτον.

Πῶς κατώρθωσε νὰ τὸν διατηρῆ εἰς τὴν ψυχὴν του, ἀκόμη καὶ εἰς καιροὺς ποὺ δὲν ἔβλεπε γύρω του πᾶρ ἄνθρώπους ψυχρούς, σκεπτικούς, ἀπογοητευμένους, κουρασμένους, νεκρούς; Μυστήριον, ἀλλὰ τὸν διατηροῦσε.

Θαῦμα, ἀλλὰ δὲν τὸν ἄφινε ποτέ. Κι' ἔμωσ ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης δὲν ἐξοῦσεν, ὅπως θὰ ἔλεγε τώρα κανεὶς, εἰς «ἄλλον κόσμον» ποὺ τὸν ἐπλάσε μὲ τὴν φαντασίαν του. Ὅχι, ἐξοῦσεν εἰς αὐτόν, τὸν πραγματικόν καὶ τὸν κακορίζικον. Ἀλλὰ θὰ ἤξερε, φαίνεται, νὰ βλέπη μόνον τὰ καλά του, τὰ νὰ λογαριάζη εἰς αὐτὰ νὰ πιστένῃ, μὲ αὐτὰ νὰ ἐνθουσιάζεται καί, — τὸ κυριώτερον, — νὰ μεταδίδῃ τὸν ἐνθουσιασμόν του εἰς τοὺς γύρω του. Καὶ συνήθως οἱ γύρω του ἦσαν γυναῖκες: διδασκάλισσαι καὶ μαθήτριά, ἄλλοτε εἰς τὸ Ἀρσάκειον τῶν Ἀθηνῶν ὅπου ἐπί μακρὰ ἔτη ἐδίδαξε, κατόπιν

εἰς τὸ Διδασκαλεῖον Θηλέων Πειραιῶς, τὸ ὅποιον ἐδημοῦργησε καὶ διηύθυνε μέχρι τοῦ θανάτου του. Τὰς γυναικείας αὐτὰς ψυχάς, μὲ τὴν διδασκαλίαν του, μὲ τὴν ὁμιλίαν του, μὲ τὴν δρᾶσιν του, μὲ τὸ παράδειγμά του, ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης τὰς ἐκρατοῦσε ὑπὸ διαρκῆ ἐνθουσιασμόν. Ἦσαν ὁ κόσμος του. Κι' ἂν ἦτο ἐν μέρει δημοῦργημά του, ὁ κόσμος αὐτὸς ἦτο πραγματικὸς καὶ πραγματικὴν εἶχεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ δημιουργοῦ καὶ ἐμπνευστοῦ του.

* * *

Ἄλλ' ἄς παρακολουθήσωμεν ὀλίγον τὴν

σταδιοδρομίαν τοῦ Ἀριστοτέλη Κουρτίδη ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποὺ ἀπεβίβασθη εἰς τὰς Ἀθήνας, φέρωμεν τὰ μεγάλα του ὄνειρα καὶ τὸν μέγαν του ἐνθουσιασμόν. Ἀπὸ τὰ ἐφοδία του, τὸ κυριώτερον βέβαια ἦτο τὸ λογοτεχνικόν του τάλαντον. Μὲ αὐτὸ ἠγωνίσθη ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ κατώρθωσε νὰ ζήσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν, (διότι ἂν δὲν εὑρίσκειν ἐδῶ πόρον ζωῆς, ἐσκόπευε νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ νὰ ξαναγίνῃ δάσκαλος κι' ἱεροφάτης ὅπως ἦταν.)

Κατὰ σύστασιν τοῦ Καμπούρογλου, προσελήφθη εἰς τὴν «Διάπλασιν τῶν Παίδων» ποὺ τότε μόλις εἶχεν ἰδρυθῆ. Καὶ τόσῃν ἐδειξεν εἰδικότητα νὰ γράφῃ «γὰ παιδιὰ», ὥστε ἐμείνεν ἔκτοτε ἀρχισυντάκτης. Ἔως τὸ 1895, δεκαπέντε ὀλόκληρα χρόνια. Εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα ἔγραψε καὶ τὰ πρῶτα σχολικά του βιβλία. Συμφέθη τὴν ἀξέσπαστον τοῦ βίου του τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων» Σταματῖναν Π. Παπαδοπούλου, ἀπῆλθεν εἰς Γερμανίαν διὰ νὰ σπουδάσῃ παιδαγωγικὴν, ἐμείνεν ἐκεῖ τρία-τέσσερα χρόνια, — χωρὶς ἔμωσ νὰ διακόψῃ τὴν συνεργασίαν εἰς τὴν «Διάπλασιν», τὴν ὅποιαν ἐτροφοδο-

τοῦσεν ἐκεῖθεν μὲ τὰ θαυμάσια παιδικὰ διηγήματα καὶ ἀναγνώσματα τοῦ Αἰμιλίου Εἰμαρμένου — καὶ δταν ἐπανῆλθε μὲ τὸ δίπλωμά του ἀπὸ τὴν Ἰέναν, διορίσθη μὲν καθηγητῆς, ἐξηκολούθησεν ἔμωσ ἐντονωτέραν τὴν λογοτεχνικὴν του δρᾶσιν, γράφων εἰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ καὶ ἡμερολόγια. Ὁ φυλλομετρῶν παλαιῶς τόμους τῆς «Ἐστίας» (καὶ τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῆς ἐφημερίδος) τῆς «Ἐβδομάδος», τῆς «Ἐφημερίδος» τοῦ Κορομηλά, τοῦ «Ἀστειος», τοῦ Ἡμερολογίου Σκόκου κ.ά., συναντᾷ συχνότατα τὴν ὑπογραφὴν Ἀριστοτέλης Π. Κουρτίδης κάτω-

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

θεν διηγημάτων, χρονογραφημάτων, ψυχολογικῶν, αἰσθητικῶν καὶ παιδαγωγικῶν μελετῶν, κοινωνικῶν ἄρθρων καὶ λογοτεχνικῶν ἢ θεατρικῶν κριτικῶν. (Ἐνα καιρὸν μάλιστα, ὁ Κουρτίδης ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ εἰδικώτερος τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὸ θέατρον ὅπως περὶπου σήμερα ὁ Ἄλκης Θυρίλος, ὁ μαθητὴς του.) Κατόπιν εἰργάζετο, ἀποκλειστικῶς σχεδόν, εἰς τὰ «Παναθηναῖα» τοῦ Μιχαηλίδου.

Ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὁ παιδαγωγὸς ἀπερρόφα τὸν λογοτέχνην, ὁ καθηγητὴς ἐκυρίευε τὸν συντάκτην. Ἡ ἔντονος λογοτεχνικὴ δρασίς τοῦ Κουρτίδου εἶναι ἀπὸ τὰ 1890 ἕως τὰ 1905. Κατόπιν ἐμφανίζεται εἰς τὸν λογοτεχνικὸν τύπον ὁλοὲν ἀραιότερα. Δὲν γράφει σχεδὸν παρὰ βιβλία σχολικά. Κάπου-κάπου κάμνει καμμίαν διάλεξιν εἰς τὸν «Παρνασσόν». Ὅσπου ἡ ἐκδοσίς τῆς «Νέας Ἑστίας» ἀναζωπυρώνει τὸν παλαιὸν του ἔρωτα καὶ ἰδοὺ πάλιν ὁ Ἀριστοτέλης Κουρτίδης λογοτέχνης. Ἡ μεταφράσις τοῦ «Γιού» τοῦ Γκούναρσον μετὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ συγγραφέως, τὸ «Ἐστία» ἐπάνω εἰς τὸν Μυστικὸν Δείπνον τοῦ Δεβίντα, ἢ «Μαρομαργίαν», ἡ μελέτη περὶ τοῦ Φουλέλμου Μύλλερ κτλ. εἶναι βέβαιον ἀπὸ τὰ ἠραιότερα κομμάτια τοῦ ἐδημιούργησεν ἢ «Νέα Ἑστία». Καὶ γνωρίζω μεποῖαν ἀγάπην τὸν ἐδιάβαζαν καὶ οἱ παλαιὸι του θαυμασταὶ καὶ οἱ νέοι, ὁ Κουρτίδης ἐσκόπευεν, ἀποχωρῶν πλέον ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Διδασκαλείου, νὰ φροσιωθῇ εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο. Ὁ θάνατος, — ἀνυπολόγιστη ἀπώλεια καὶ διὰ τὴν «Νέαν Ἑστίαν», — δὲν ἐπέτρεψε τὴν πραγματοποιήσιν αὐτοῦ τοῦ σχεδίου.

**

Καθὼς εἶπαμεν, τὸ λογοτεχνικὸν ἔργον τοῦ Ἀριστοτέλη Κουρτίδου εἶναι σκορπισμένον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Διὰ τὴν ἀνάγκην κανεῖς, θὰ ἐπρεπε πρῶτα νὰ τὸ συγκεντρώσῃ, πρᾶγμα δυσκολώτατον. Εἰμποροῦμεν οὐχ ἦττον νὰ ριφοκινδυνεύσωμεν μίαν ἐντύπωσιν. Μεγάλος δημιουργὸς δὲν ἦτο βέβαια ὁ Κουρτίδης. Οὔτε ποιητὴς, οὔτε διηγηματογράφος. Ἦτον ὅμως ἕξοχος στυλίστας· εἶχε προσωπικὸν ὕψος γεμάτων χάριν, δροσίαν, πνεῦμα καὶ ποιητικὰς εἰκόνας· μετεχειρίζετο τὴν γλῶσσαν. — τὴν καθαρεύουσαν προπάντων,

ποῦ ἦτο ἡ γλῶσσα του, — μὲ μίαν θαυμαστὴν ἀκριβολογίαν, αἱ δὲ παντοῖαι τοῦ γνώσεις, ἡ ψυχολογικὴ καὶ ἡ ἄλλη του σοφία, καθίσταν καὶ οὐσιώδεις πᾶν ἔτι ἤξευρε νὰ γράφῃ τὸσον ὥραϊα. Ἡ τελεία πάλιν γνώσις τῆς παιδικῆς ψυχῆς καὶ ἡ φυσικὴ του τρυφερότης τὸν ἔκαμναν εἰδικὸν συγγραφέα τῆς νεολαίας. Ὅ,τι ἔχει δημοσιεύσει εἰς τὴν «Διάπλασιν», καθὼς καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ σχολικά του βιβλία, ἀποτελοῦν ἴσως τὸ δημιουργικώτερον μέρος τῆς λογοτεχνικῆς του παραγωγῆς.

Δὲν εἶμαι διόλου ἀρμόδιος νὰ τὸν κρίνω καὶ ὡς ἐπιστήμονα, φιλόσοφον, ψυχολόγον, παιδαγωγόν. Ἄλλοι θὰ τὸ κάμουν καλύτερα. Διαισθάνομαι ὅμως ὅτι καὶ ὡς ἐπιστήμων διέπρεπε περισσώτερον διὰ τῆς πλουσίας του βιβλιοθήκης καὶ τοῦ πάντοτε μαγευτικοῦ του ὕψους. Δὲν εἶχε πρωτοτύπους θεωρίας· ἡ εὐστοχος ἐφαρμογὴ μερικῶν ξένων θεωριῶν ἦτον ὅλη του ἡ πρωτοτυπία. Τὶ τὰ θέλετε θῆναι ποῦ ἐγνώριζε τὰ «πράγματα» ὅσον καλεῖται καὶ ἡ γνώμη του εἰς κάθε ζήτημα τῆς ἐπιστήμης του, — ψυχολογικῶν, αἰσθητικῶν, παιδαγωγικῶν. ἐξύψιζεν ὅσον κανενός.

Ἀνεστία τελοσπάντων. Εἰλέθη ποῦ δὲν μπερῶ ἀκόμη νὰ ἐγνοήσω εἶναι πὸς ἕνας ἀέτωλος ἀνθρώπος δὲν εἶναι καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, πρῶτος δὲ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ἢ τοῦ ἀριστοῦ μέλος εἰς Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν!

Ὁ ἴδιος, γελῶν, τὸ ἀπέδιδεν εἰς τὸ ἀνάστημά του. «Μοῦ λείπει μπόδι» ἔλεγε. Κι' ἦτο πραγματικῶς ἕνας κοντὸς, κάπως χονδρὸς, μὲ ἡμέρα χαρακτηριστικὰ καὶ μὲ τὰ γλυκύτερα γαλανὰ μάτια τοῦ κόσμου. Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ ἦτο πιδὸ κοντὸς ἀπὸ τὸν κ. Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην, ὑποθέτω δὲ ὅτι περισσώτερον ἀπὸ τὸ μπόδι, τοῦ ἔλειπαν κάποια ἄλλα πράγματα, ἐνθ' ἃ εἶχαν ἐκεῖνοι ποῦ τὸν ὑπεσκέλιζαν. Καὶ τὰ πράγματα αὐτὰ ἦσαν ὀλωσδιόλου ἄσχετα πρὸς τὴν εὐρυμάθειαν, τὴν ἐκφραστικὴν δύναμιν, τὸ πνεῦμα ἢ τὴν καλαισθησίαν του. Καθαυτὸ μετριόφρων ὁ Κουρτίδης πιθανὸν νὰ μὴν ἦτο. Ἀπεναντίας, νομίζω, εἶχεν ὅλην τὴν συναίσθησιν τῆς μεγάλης του ἀξίας καὶ κάθε πεποιθήσιν εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Δὲν εἶχεν ὅμως τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ προβάλλῃ τὰς ἀξιώσεις του εἰς τρόπον ποῦ νὰναγκάζῃ τοὺς ἄλλους νὰ τὰς ἱκανοποιῶν. Ὅλοι οἱ φίλοι του τὸν ἀγαποῦσαν, τὸν ἐκτιμοῦσαν, τὸν ἐθαύμαζαν. Πε-